

Warszawa, dnia 7 lipca 2015 r.

Poz. 956

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY I ROZWOJU¹⁾**

z dnia 8 czerwca 2015 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
w sprawie lotów próbnych i akrobacyjnych oraz pokazów lotniczych**

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie lotów próbnych i akrobacyjnych oraz pokazów lotniczych (Dz. U. poz. 576), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 17 lipca 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie lotów próbnych i akrobacyjnych oraz pokazów lotniczych (Dz. U. poz. 950).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje § 2 i § 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 17 lipca 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie lotów próbnych i akrobacyjnych oraz pokazów lotniczych (Dz. U. poz. 950), które stanowią:

„§ 2. 1. Do postępowań w sprawie wniosków, o których mowa w art. 123 ust. 1b ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia.

2. Pokazy lotnicze, na których przeprowadzenie wyrażono zgody przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, odbywają się zgodnie z warunkami ich prowadzenia określonymi w tych zgodach. Do tych pokazów stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia, z wyłączeniem § 1 pkt 3 w zakresie lit. a i b oraz pkt 8 i 10.

3. Loty akrobacyjne wykonywane na pokazach, o których mowa w art. 123 ust. 1d ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze, w stosunku do których Prezes Urzędu wydał zgody na obniżenie wysokości na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, odbywają się zgodnie z warunkami określonymi w tych zgodach. Do tych pokazów stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia, z wyłączeniem § 1 pkt 3 w zakresie lit. a i b oraz pkt 8 i 10.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.”.

Minister Infrastruktury i Rozwoju: *M. Wasiak*

---

¹⁾ Minister Infrastruktury i Rozwoju kieruje działem administracji rządowej – transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Rozwoju (Dz. U. poz. 1257).

Załącznik do obwieszczenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju
z dnia 8 czerwca 2015 r. (poz. 956)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ¹⁾

z dnia 16 maja 2013 r.

w sprawie lotów próbnych i akrobacyjnych oraz pokazów lotniczych

Na podstawie art. 123 ust. 1f ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2013 r. poz. 1393 oraz z 2014 r. poz. 768) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wyjątki od zakazów wykonywania przez statki powietrzne lotów próbnych, akrobacyjnych oraz organizowania pokazów lotniczych nad osiedlami i innymi skupiskami ludności;
- 2) szczegółowe wymogi bezpieczeństwa podczas organizacji i prowadzenia pokazów lotniczych;
- 3) szczegółowe warunki organizacji i prowadzenia pokazów lotniczych oraz lotów próbnych i akrobacyjnych.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) dowódca zespołu – osobę wyznaczoną spośród pilotów zespołu statków powietrznych odpowiedzialną za przygotowanie zespołu do przeprowadzenia pokazu lotniczego;
- 2) dyrektor pokazu lotniczego – osobę odpowiedzialną za zapewnienie, aby operacje lotnicze i działania obsługi technicznej, wykonywane w ramach pokazu lotniczego, były zgodne z przepisami;
- 3) impreza masowa – imprezę masową w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 611, z późn. zm.²⁾);
- 4) kategoria I statków powietrznych – statki powietrzne o napędzie tłokowym, turbinowym albo turbośmigłowym, osiągające podczas pokazów lotniczych maksymalną prędkość lotu poziomego większą niż 450 km/h (240 kt);
- 5) kategoria II statków powietrznych – statki powietrzne o napędzie tłokowym, turbinowym, turbośmigłowym albo elektrycznym, osiągające podczas pokazów lotniczych maksymalną prędkość lotu poziomego od 280 km/h (150 kt) do 450 km/h (240 kt);
- 6) kategoria III statków powietrznych – statki powietrzne o napędzie tłokowym, turbinowym, turbośmigłowym albo elektrycznym, osiągające podczas pokazów lotniczych maksymalną prędkość lotu poziomego mniejszą niż 280 km/h (150 kt);
- 7) kierownik do spraw bezpieczeństwa – kierownika do spraw bezpieczeństwa w rozumieniu art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych;
- 8) kierownik programu pokazu lotniczego – osobę wyznaczoną przez dyrektora pokazu lotniczego, odpowiedzialną za sprawowanie nadzoru nad operacjami lotniczymi wykonywanymi w ramach pokazu lotniczego;
- 9) kierownik lotów – osobę wyznaczoną przez dyrektora pokazu lotniczego do kierowania operacjami lotniczymi wykonywanymi w ramach pokazu lotniczego;
- 10) kierownik skoków – osobę wyznaczoną przez dyrektora pokazu lotniczego, odpowiedzialną za zgodny z przepisami przebieg skoków spadochronowych wykonywanych w ramach pokazu lotniczego;

¹⁾ Obecnie działem administracji rządowej – transport kieruje Minister Infrastruktury i Rozwoju, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Rozwoju (Dz. U. poz. 1257).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 628 i 829 oraz z 2014 r. poz. 693.

- 11) linia pokazu lotniczego – oznaczoną w sposób widoczny dla załogi statku powietrznego linię w przestrzeni, na ziemi lub na wodzie, której statek powietrzny biorący udział w pokazie lotniczym nie może przekroczyć podczas zbliżania się do strefy dla publiczności;
- 12)³⁾ lot akrobacyjny – zamierzone wykonywanie manewrów lub figur przez pilotującego statek powietrzny, powodujące zmianę położenia statku powietrznego na położenie niestandardowe lub powodujące niestandardową zmianę prędkości, w tym wykonywanie lotu między ustawionymi obiektami;
- 13) lot próbny – całokształt działań na ziemi i w powietrzu zmierzających do uzyskania informacji o jakościowych i ilościowych charakterystykach statków powietrznych, ich części lub akcesoriów, w rzeczywistych warunkach lotu;
- 14) Prezes Urzędu – Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego;
- 15) program pokazu lotniczego – program, o którym mowa odpowiednio w art. 123 ust. 1b lub 1d ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze;
- 16) przelot – lot w strefie pokazu lotniczego wykonywany ze stałym kątem drogi i na stałej wysokości;
- 17) strefa czasowo rezerwowana – strefę TRA, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 121 ust. 5 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze;
- 18) strefa czasowo wydzielona – strefę TSA, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 121 ust. 5 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze;
- 19) strefa dla publiczności – miejsce wyznaczone w terenie, oznakowane i udostępnione przez organizatora pokazu lotniczego dla widzów, spełniające warunki sanitarnohigieniczne przewidziane przepisami oraz posiadające infrastrukturę zapewniającą bezpieczeństwo przebywających w nim osób;
- 20) strefa lotów akrobacyjnych – wyznaczoną przestrzeń powietrzną o określonych granicach poziomych i pionowych, wydzieloną na potrzeby wykonania lotów akrobacyjnych;
- 21) strefa pokazu lotniczego – wyznaczoną okresowo przestrzeń powietrzną o określonych granicach poziomych i pionowych, wydzieloną na potrzeby wykonania pokazu lotniczego;
- 22) ustawa – ustawę z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze;
- 23) wystawa statyczna sprzętu lotniczego – ekspozycję statków powietrznych, w tym biorących udział w pokazie lotniczym, w miejscu wyznaczonym przez organizatora pokazów lotniczych z dostępem dla publiczności.

Rozdział 2

Loty próbne

§ 3. Lot próbny nad osiedlem lub innym skupiskiem ludności może być wykonywany, jeżeli są spełnione następujące warunki:

- 1) zostaną zachowane środki bezpieczeństwa zawarte w programie prób w locie albo w instrukcji operacyjnej prób w locie, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 53c ust. 1 i 2 ustawy;
- 2) po starcie lub przy podejściu do lądowania lub w locie nad lotniskiem nie można uniknąć lotu nad osiedlem lub innym skupiskiem ludności;
- 3) wysokość lotu poza lotniskiem gwarantuje bezpieczne wykonanie przymusowego lądowania poza osiedlem lub innym skupiskiem ludności.

§ 4. Lot próbny jest organizowany i prowadzony z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 33 ust. 2 i 3 lub art. 53c ust. 1 i 2 ustawy albo przepisów rozporządzenia Komisji (UE) nr 748/2012 z dnia 3 sierpnia 2012 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze dotyczące certyfikacji statków powietrznych i związanych z nimi wyrobów, części i akcesoriów w zakresie zdatości do lotu i ochrony środowiska oraz dotyczące certyfikacji organizacji projektujących i produkujących (Dz. Urz. UE L 224 z 21.08.2012, str. 1, z późn. zm.), z zastrzeżeniem art. 1 ust. 6 ustawy.

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 17 lipca 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie lotów próbnych i akrobacyjnych oraz pokazów lotniczych (Dz. U. poz. 950), które weszło w życie z dniem 26 lipca 2014 r.

Rozdział 3

Loty akrobacyjne

§ 5. 1. Loty akrobacyjne mogą być wykonywane w strefie lotów akrobacyjnych, w strefie pokazu lotniczego albo poza tymi strefami w przypadkach określonych w ust. 8–11.

2. Loty akrobacyjne nad osiedlem lub innym skupiskiem ludności mogą być wykonywane w strefie lotów akrobacyjnych albo w strefie pokazu lotniczego.

3. Loty akrobacyjne w strefie lotów akrobacyjnych albo w strefie pokazu lotniczego wykonuje się na wysokości większej niż 300 m (1000 ft) nad poziomem terenu.

4. Loty akrobacyjne w strefie lotów akrobacyjnych albo w strefie pokazu lotniczego mogą być wykonywane na wysokości mniejszej niż 300 m (1000 ft) nad poziomem terenu po uzyskaniu zgody Prezesa Urzędu wydanej na wniosek odpowiednio:

- 1) organizatora lotów akrobacyjnych złożony nie później niż na 7 dni roboczych przed planowanym terminem lotu akrobacyjnego;
- 2) organizatora pokazu lotniczego, o którym mowa w art. 123 ust. 1b ustawy, złożony wraz z programem pokazu lotniczego;
- 3) organizatora pokazu lotniczego, o którym mowa w art. 123 ust. 1d ustawy, złożony nie później niż na 14 dni przed planowanym terminem pokazu lotniczego.

4a.⁴⁾ Loty akrobacyjne w strefie pokazu lotniczego, o którym mowa w art. 123 ust. 1d ustawy, wykonuje się na wysokości nie mniejszej niż 150 m (500 ft) nad poziomem terenu.

5. W przypadku pilotów państw obcych wniosek, o którym mowa w ust. 4, składa się nie później niż na 3 dni robocze przed planowanym terminem lotu akrobacyjnego lub pokazu lotniczego.

6. Wniosek, o którym mowa w ust. 4, zawiera:

- 1) określenie wnioskodawcy obejmujące jego imię i nazwisko albo nazwę oraz adres, numer telefonu i adres poczty elektronicznej;
- 2) (uchylony);⁵⁾
- 2a)⁶⁾ typ statku powietrznego używanego podczas lotu akrobacyjnego;
- 3) proponowaną wysokość dolnej granicy lotu akrobacyjnego;
- 4) proponowany czas, w którym będą wykonywane loty akrobacyjne;
- 5)⁷⁾ numer uprawnienia lotniczego pilota statku powietrznego, z wyłączeniem członków załóg statków powietrznych lotnictwa państwowego;
- 5a)⁸⁾ w przypadku pilotów państw obcych – zgodę właściwego organu państwa ich pochodzenia na wykonywanie lotów akrobacyjnych na wysokości mniejszej niż 300 m (1000 ft), jeżeli została udzielona;
- 6) uzasadnienie.

7. (uchylony).⁹⁾

7a.¹⁰⁾ Prezes Urzędu może wezwać organizatora lotów akrobacyjnych lub organizatora pokazu lotniczego do złożenia wyjaśnień dotyczących danych oraz informacji, zawartych we wniosku, o którym mowa w ust. 6.

8. Loty akrobacyjne wykonywane na wysokości nie mniejszej niż 500 m (1500 ft) nad poziomem terenu mogą być wykonywane poza strefą lotów akrobacyjnych albo strefą pokazu lotniczego:

- 1) w przestrzeni kontrolowanej – po uzyskaniu zgody służby kontroli ruchu lotniczego;

⁴⁾ Dodany przez § 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

⁵⁾ Przez § 1 pkt 2 lit. b tiret pierwsze rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

⁶⁾ Dodany przez § 1 pkt 2 lit. b tiret drugie rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 lit. b tiret trzecie rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

⁸⁾ Dodany przez § 1 pkt 2 lit. b tiret czwarte rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

⁹⁾ Przez § 1 pkt 2 lit. c rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

¹⁰⁾ Dodany przez § 1 pkt 2 lit. d rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

- 2) w przestrzeni niekontrolowanej:
  - a) w strefie czasowo wydzielonej albo w strefie czasowo rezerwowanej,
  - b) w strefie ruchu lotniskowego – po uzyskaniu zgody zarządzającego tą strefą,
  - c) w odległości do 15 km od granicy strefy ruchu lotniskowego – po powiadomieniu zarządzającego strefą ruchu lotniskowego oraz właściwej terytorialnie służby ruchu lotniczego.

9. Loty akrobacyjne wykonywane nad lotniskiem lub w odległości do 1 km od jego granicy mogą być wykonywane poza strefą lotów akrobacyjnych albo strefą pokazu lotniczego po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- 1) uzyskaniu zgody zarządzającego lotniskiem na wykonanie lotu akrobacyjnego;
- 2) uzyskaniu zgody służby kontroli ruchu lotniczego w przypadku lotniska kontrolowanego;
- 3) wykonywaniu lotów na wysokości nie mniejszej niż 300 m (1000 ft) nad poziomem lotniska albo uzyskaniu zgody Prezesa Urzędu na wykonywanie lotów na wysokości mniejszej niż 300 m (1000 ft) nad poziomem terenu;
- 4) pozostawianiu statku powietrznego w zasięgu ciągłej obserwacji osoby wyznaczonej przez zarządzającego lotniskiem lub w zasięgu kontroli radarowej w przypadku lotniska kontrolowanego.

10. Do zgody Prezesa Urzędu, o której mowa w ust. 9 pkt 3, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 4–7.

11. Przepisy ust. 9 i 10 stosuje się odpowiednio do lądowisk zgłoszonych do ewidencji lądowisk.

§ 6. 1. Strefa lotów akrobacyjnych jest usytuowana:

- 1) nad terenem o najmniejszej zwartości zabudowy;
- 2) w sposób umożliwiający wylądowanie statku powietrznego na lotnisku lub lądowisku w sytuacji awaryjnej, a w przypadku braku takiej możliwości – poza terenem zabudowanym, w miejscu określonym przez pilota przed lotem;
- 3) w sposób umożliwiający znalezienie się statku powietrznego po zakończeniu każdej figury akrobacyjnej w normalnym położeniu na wysokości nie mniejszej niż 300 m (1000 ft) nad poziomem terenu.

2. Strefę lotów akrobacyjnych wyznacza:

- 1) zarządzający lotniskiem lub lądowiskiem – w strefie ruchu lotniskowego lub w strefie kontrolowanej lotniska lub lądowiska – po uzgodnieniu z instytucją zapewniającą służby ruchu lotniczego;
- 2) organizator lotów akrobacyjnych – poza strefą ruchu lotniskowego lub strefą kontrolowaną lotniska lub lądowiska – po powiadomieniu wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwych ze względu na miejsce usytuowania strefy lotów akrobacyjnych oraz po uzgodnieniu z instytucją zapewniającą służby ruchu lotniczego.

Rozdział 4

Pokazy lotnicze

§ 7. 1.¹¹⁾ Pokaz lotniczy, w tym lot treningowy do tego pokazu, odbywa się zgodnie z programem pokazu lotniczego.

2. Program pokazu lotniczego określa:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę oraz adres organizatora pokazu lotniczego;
- 2)¹²⁾ datę i godziny pokazu lotniczego oraz datę i godziny lotów treningowych do tego pokazu;
- 3) wyznaczone miejsce startu i lądowania oraz szkic terenu, nad którym ma być wykonany pokaz lotniczy i loty treningowe do tego pokazu, zawierający:¹³⁾
  - a) wydzieloną przestrzeń powietrzną, w której znajduje się strefa pokazu lotniczego,
  - b) granice strefy pokazu lotniczego,
  - c) opis strefy dla publiczności wraz z określeniem bezpiecznej odległości od granicy strefy pokazu lotniczego,

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b tiret pierwsze rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

¹³⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b tiret drugie rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

- d) miejsce ustawienia sprzętu lotniczego wyznaczonego do pokazu lotniczego,
  - e) miejsca wyznaczone do lądowań awaryjnych,
  - f) przeszkody lotnicze, o których mowa w art. 87 ust. 2 ustawy, zlokalizowane w strefie pokazu lotniczego, z określeniem ich rodzajów i wysokości;
- 4) warunki wykonywania lotów w czasie trwania pokazu lotniczego, w szczególności ograniczenia dotyczące wysokości i prędkości lotu, dozwolonych manewrów, eksploatacji statków oraz inne ograniczenia mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa wykonywania lotów podczas pokazu lotniczego, z uwzględnieniem uprawnień lotniczych członków załóg statków powietrznych uczestniczących w pokazie lotniczym;
- 5) imiona i nazwiska oraz uprawnienia lotnicze dyrektora pokazu lotniczego, kierownika programu pokazu lotniczego i kierownika lotów;
- 6) opis każdego punktu programu pokazu lotniczego, z określeniem:
- a) imion i nazwisk pilotów lub skoczków spadochronowych biorących udział w pokazie lotniczym,
  - b) uprawnień lotniczych dowódcy załogi statku powietrznego lub skoczka spadochronowego,
  - c) rodzaju wykonywanego lotu lub skoku spadochronowego podczas pokazu lotniczego,
  - d) typu statku powietrznego używanego podczas pokazu lotniczego,
  - e) planowanych wysokości lotu podczas pokazu lotniczego oraz minimalnej bezpiecznej wysokości zakończenia ewolucji,
  - f) deklarowanej maksymalnej prędkości lotu wykonywanego podczas pokazu lotniczego,
  - g)¹⁴⁾ zamiaru wykonania lotu treningowego do pokazu lotniczego;
- 7) minimalne warunki atmosferyczne dla strefy pokazu lotniczego wymagane do przeprowadzenia tego pokazu;
- 8) ustalone na czas trwania pokazu lotniczego sposoby łączności załóg statków powietrznych biorących udział w pokazie lotniczym z kierownikiem lotów oraz kierownikiem skoków, jeżeli został wyznaczony.

3. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego w formie przelotu statków powietrznych program pokazu lotniczego nie zawiera danych, o których mowa w ust. 2 pkt 3 lit. c–e.

4. Program pokazu lotniczego sporządza organizator pokazu lotniczego, z tym że dane, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, są ustalane w porozumieniu ze służbą ruchu lotniczego właściwą dla przestrzeni powietrznej, w której będzie przeprowadzany pokaz lotniczy, i przekazywane instytucji zapewniającej służbę ruchu lotniczego.

5. Jeżeli pokaz lotniczy odbywa się w strefie kontrolowanej lotniska, dyrektor pokazu lotniczego nawiązuje współpracę z właściwą służbą kontroli ruchu lotniczego w celu uzgodnienia programu pokazu lotniczego w zakresie określonym w ust. 2 pkt 2 i 3.

6.¹⁵⁾ Określenie danych, o których mowa w ust. 2 pkt 6 lit. a i b, nie jest wymagane w przypadku członków załóg statków powietrznych lotnictwa państwowego.

§ 8. 1. Do programu pokazu lotniczego będącego imprezą masową organizator pokazu lotniczego dołącza:

- 1) kopię wniosku o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej;
- 2) oświadczenie dyrektora pokazu lotniczego, kierownika programu pokazu lotniczego i kierownika lotów, wyrażające zgodę na podjęcie przez nich obowiązków w zakresie organizacji i przebiegu pokazu lotniczego.

2. Do programu pokazu lotniczego, o którym mowa w art. 123 ust. 1d ustawy, organizator pokazu lotniczego dołącza:

- 1) oświadczenie o powiadomieniu o zamiarze przeprowadzenia pokazu lotniczego właściwych miejscowo ze względu na miejsce przeprowadzenia pokazu lotniczego:
  - a) komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji,
  - b) komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej,
  - c) dysponenta zespołów ratownictwa medycznego (pogotowia ratunkowego),
  - d) państwowego inspektora sanitarnego;

¹⁴⁾ Dodana przez § 1 pkt 3 lit. b tiret trzecie rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

¹⁵⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 lit. c rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

- 2) oświadczenie o przeprowadzeniu oceny ryzyka operacji lotniczych objętych programem pokazu lotniczego;
- 3) oświadczenia osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2, wyrażające zgodę na podjęcie przez nich obowiązków w zakresie organizacji i przebiegu pokazu lotniczego;
- 4) kopię pisma powiadamiającego wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwego ze względu na strefę pokazu lotniczego o zamiarze przeprowadzenia pokazu lotniczego.

§ 9. 1. Organizator pokazu lotniczego odpowiada za działania związane z organizacją pokazu lotniczego oraz wyznacza dyrektora pokazu lotniczego.

2. Dyrektor pokazu lotniczego może zmienić kolejność realizacji punktów programu pokazu lotniczego lub odstąpić od ich realizacji.

3. Dyrektor pokazu lotniczego odwołuje poszczególne punkty programu pokazu lotniczego lub cały pokaz lotniczy, jeżeli warunki atmosferyczne albo inne przyczyny mogą zagrozić bezpieczeństwu pokazu lotniczego.

§ 9a.¹⁶⁾ 1. Dyrektor pokazu lotniczego może dokonać zmian w składzie załogi statku powietrznego na inny skład, który nie został ujęty w programie pokazu lotniczego, pod warunkiem że nowi członkowie załogi statku powietrznego posiadają niezbędne uprawnienia i kwalifikacje oraz będą uczestniczyć w odprawie przed lotami, o której mowa w § 26 ust. 1.

2. Dyrektor pokazu lotniczego może dokonać zmiany statku powietrznego na inny statek powietrzny, z zastrzeżeniem, że statek powietrzny w czasie pokazu lotniczego nie będzie wykonywał lotu z prędkością większą niż deklarowana maksymalna prędkość, o której mowa w § 7 ust. 2 pkt 6 lit. f.

3. Zmiany, o których mowa w ust. 1 i 2, wraz z ich uzasadnieniem, dyrektor pokazu lotniczego odnotowuje w formie pisemnej w dokumentacji pokazu lotniczego.

§ 10. 1. Organizator pokazu lotniczego zwraca się do instytucji zapewniającej służbę ruchu lotniczego z wnioskiem o wydzielenie przestrzeni powietrznej dla strefy pokazu lotniczego, ustalenie trasy pokazu lotniczego, tras dolotowych i strefy zrzutu na potrzeby pokazu lotniczego, w terminie do:

- 1) 90 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem pokazu lotniczego – w przypadku pokazu lotniczego, w którym przewiduje się udział więcej niż 50 samolotów lub śmigłowców;
- 2) 10 dni roboczych przed rozpoczęciem pokazu lotniczego – w przypadku pozostałych pokazów lotniczych.

2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, organizator pokazu lotniczego określa:

- 1) współrzędne geograficzne według układu współrzędnych Światowego Systemu Geodezyjnego (WGS 84), z uwzględnieniem granic bocznych, daty, godziny i przedziału wysokości wydzielanej przestrzeni powietrznej;
- 2) trasę przelotu lub strefę pokazu lotniczego, w przypadku gdy pokaz lotniczy jest organizowany w formie przelotu statków powietrznych z uwzględnieniem wysokości, daty oraz godzin trwania przelotu;
- 3) informację o używaniu materiałów wybuchowych, materiałów lub wyrobów pirotechnicznych oraz o emisji światła laserowego.

§ 11. Organizator pokazu lotniczego zapewnia system łączności pozwalający dyrektorowi pokazu lotniczego na sprawną dwustronną łączność z:

- 1) kierownikiem programu pokazu lotniczego oraz kierownikiem lotów;
- 2) kierownikiem skoków, jeżeli został wyznaczony;
- 3) właściwą terytorialnie służbą ruchu lotniczego;
- 4) służbami porządkowymi i ratowniczymi zabezpieczającymi pokaz lotniczy.

§ 12. 1. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza kierownika programu pokazu lotniczego, kierownika lotów oraz inne osoby niezbędne do organizacji pokazu lotniczego.

2. Dyrektor pokazu lotniczego, wyznaczając osoby, o których mowa w ust. 1, bierze pod uwagę ich kwalifikacje i doświadczenie odpowiednie do rodzajów statków powietrznych biorących udział w pokazie lotniczym.

3. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza kierownika skoków, jeżeli w pokazie lotniczym będą wykonywane skoki spadochronowe.

---

¹⁶⁾ Dodany przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

4. W przypadku pokazu lotniczego, w którym uczestniczą nie więcej niż trzy statki powietrzne, obowiązki organizatora pokazu lotniczego, dyrektora pokazu lotniczego, kierownika lotów i kierownika programu pokazu lotniczego może wykonywać pilot uczestniczący w tym pokazie.

5. Podczas pokazu lotniczego, w którym bierze udział nie więcej niż dwadzieścia statków powietrznych, w tym nie więcej niż osiem samolotów lub śmigłowców, obowiązki kierownika programu pokazu lotniczego i kierownika lotów może wykonywać dyrektor pokazu lotniczego, pod warunkiem nieuczestniczenia w lotach lub skokach spadochronowych podczas tego pokazu.

6. Podczas pokazu lotniczego, w którym bierze udział więcej niż osiem statków powietrznych, dyrektor pokazu lotniczego nie wykonuje lotów w charakterze dowódcy załogi.

7. Kierownik programu pokazu lotniczego nie może czynnie uczestniczyć w pokazie lotniczym, w którym biorą udział więcej niż trzy statki powietrzne.

8. Dyrektorowi pokazu lotniczego podlegają osoby, o których mowa w ust. 1 i 3.

§ 13. 1. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza strefę pokazu lotniczego.

2. Strefa pokazu lotniczego jest wyznaczana z uwzględnieniem warunków bezpiecznego wykonywania lotów przez statki powietrzne biorące udział w pokazie lotniczym oraz zgodnie z następującymi warunkami:

- 1) minimalne wymiary strefy pokazu lotniczego w przypadku kategorii I statków powietrznych to 1000 m szerokości i 2500 m długości;
- 2) minimalne wymiary strefy pokazu lotniczego w przypadku kategorii II statków powietrznych to 400 m szerokości i 1000 m długości;
- 3) minimalne wymiary strefy pokazu lotniczego w przypadku kategorii III statków powietrznych to 300 m szerokości i 700 m długości.

3. Strefa pokazu lotniczego jest usytuowana:

- 1) nad terenem o najmniejszej zwartości zabudowy;
- 2) w zasięgu ciągłej obserwacji kierownika lotów;
- 3) w sposób umożliwiający wylądowanie statku powietrznego w sytuacji awaryjnej;
- 4)¹⁷⁾ w sposób umożliwiający znalezienie się statku powietrznego po zakończeniu każdej figury akrobacyjnej na wysokości nie mniejszej niż 150 m nad poziomem terenu – w przypadku pokazu lotniczego, o którym mowa w art. 123 ust. 1d ustawy.

4. Jeżeli strefa pokazu lotniczego jest wyznaczona nad lotniskiem lub lądowiskiem, dyrektor pokazu lotniczego przy wyznaczaniu strefy pokazu lotniczego uwzględnia warunki użytkowania odpowiednio lotniska lub lądowiska zawarte w instrukcji operacyjnej lotniska lub lądowiska.

§ 14. 1. Pokaz lotniczy nad osiedlem lub innym skupiskiem ludności może być organizowany wyłącznie w formie przelotu statków powietrznych.

2. W przypadku pokazu lotniczego, o którym mowa w ust. 1, dyrektor pokazu lotniczego wyznacza strefę pokazu lotniczego i trasę przelotu właściwą dla obszaru pokazu lotniczego oraz uzgadnia z instytucją zapewniającą służby ruchu lotniczego warunki przelotu i rezerwację przestrzeni powietrznej o rozmiarach niezbędnych do przelotu. Przepisu § 13 ust. 3 nie stosuje się.

3. Organizator pokazu lotniczego, o którym mowa w ust. 1, współpracuje z właściwą terytorialnie służbą ruchu lotniczego oraz uzgadnia warunki i zasady współpracy z instytucją zapewniającą służby ruchu lotniczego w przyległych przestrzeniach powietrznych.

§ 15. 1. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego nad obszarem morskim Straż Graniczna lub podmiot zarządzający portem lub przystanią morską mogą wystąpić do organizatora pokazu lotniczego z uzasadnionym wnioskiem o przerwanie, zawieszenie albo odwołanie tego pokazu, w sytuacji gdy przeprowadzenie pokazu zagrażałoby bezpieczeństwu publicznemu lub uniemożliwiłoby wykonywanie ustawowych zadań tych podmiotów.

2. W przypadku pokazu lotniczego przebiegającego w rejonie działań prowadzonych przez Morską Służbę Poszukiwawczo-Ratowniczą służba ta może wystąpić do organizatora pokazu lotniczego z uzasadnionym wnioskiem o zawieszenie tego pokazu do czasu zakończenia działań ratowniczych.

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, organizator pokazu lotniczego w zależności od okoliczności odpowiednio przerywa, zawiesza albo odwołuje pokaz lotniczy.

4. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego na lotnisku lub lądowisku, podczas którego w ocenie zarządzającego lotniskiem lub lądowiskiem zachodzi możliwość zaistnienia zagrożenia bezpieczeństwa osób lub statków powietrznych znajdujących się na terenie lotniska lub lądowiska, zarządzający lotniskiem lub lądowiskiem może przerwać, zawiesić lub odwołać pokaz, informując o tym organizatora pokazu lotniczego.

5. Prezes Urzędu może przerwać lub zawiesić pokaz lotniczy w przypadku stwierdzenia zagrożenia bezpieczeństwa zgromadzonej publiczności ze strony statków powietrznych uczestniczących w pokazie lotniczym, informując o tym organizatora pokazu lotniczego.

§ 16. 1. Dyrektor pokazu lotniczego organizuje stanowiska kierowania pokazem lotniczym zapewniające możliwość pełnej obserwacji strefy pokazu lotniczego, wyposażone w urządzenia niezbędne do utrzymywania łączności oraz kierowania pokazem lotniczym.

2. Jeżeli nie ma możliwości pełnej i bezpośredniej obserwacji ruchu naziemnego w strefie pokazu lotniczego ze stanowiska kierowania pokazem, dyrektor pokazu lotniczego wyznacza pomocnika kierownika lotów.

§ 17. 1. Jeżeli podczas pokazu lotniczego są używane materiały wybuchowe, materiały lub wyroby pirotechniczne lub światło laserowe, organizator pokazu lotniczego zapewnia bezpieczeństwo osób i statków powietrznych, przebywających w obszarze pokazu lotniczego, przed skutkami ich użycia.

2. Dyrektor pokazu lotniczego informuje personel lotniczy biorący udział w pokazie o miejscu, czasie i sposobie użycia podczas pokazu lotniczego materiałów wybuchowych, materiałów lub wyrobów pirotechnicznych lub światła laserowego.

§ 18. 1. Organizator pokazu lotniczego nie dopuszcza do sprzedaży ani wnoszenia do strefy dla publiczności przedmiotów wypełnionych gazami lżejszymi od powietrza oraz materiałów lub wyrobów pirotechnicznych.

2. Organizator pokazu lotniczego zwraca się do zarządzającego lotniskiem lub lądowiskiem z wnioskiem o wydanie zakazu sprzedaży przedmiotów wypełnionych gazami lżejszymi od powietrza oraz materiałów lub wyrobów pirotechnicznych na terenie lotniska lub lądowiska, na którym odbywa się pokaz lotniczy.

§ 19.¹⁸⁾ 1. Dyrektor pokazu lotniczego współdziała z kierownikiem do spraw bezpieczeństwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa pokazu lotniczego jako imprezy masowej.

2. Organizator pokazu lotniczego, w którym uczestniczą więcej niż 3 statki powietrzne z napędem silnikowym, zapewnia ciągłą rejestrację lotów przy użyciu urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk oraz nagrywa korespondencję radiową prowadzoną podczas pokazu lotniczego.

3. Rejestrację lotów, o której mowa w ust. 2, wykonuje się zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 11 ust. 9 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych.

4. Kopię zapisu rejestracji lotów, o której mowa w ust. 3, organizator pokazu lotniczego przesyła do Prezesa Urzędu w terminie 14 dni od dnia zakończenia pokazu lotniczego.

5. Przepisów ust. 3 i 4 nie stosuje się do pokazu lotniczego, w którym biorą udział wyłącznie państwowe statki powietrzne, organizowanego na terenach będących w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez nich nadzorowanych oraz do pokazu lotniczego, którego organizatorami są te jednostki.

§ 20. 1. Kierownik programu pokazu lotniczego nadzoruje przestrzeganie przez załogi statków powietrznych biorące udział w pokazie lotniczym warunków, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 4.

2. Kierownik programu pokazu lotniczego, w przypadku stwierdzenia naruszenia przez załogę statku powietrznego wykonującą lot w trakcie pokazu lotniczego warunków, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 4, przerywa dalsze wykonywanie lotu przez tę załogę.

§ 21. 1. Kierownik lotów może wydawać polecenia kierownikowi programu pokazu lotniczego, kierownikowi skoków, jeżeli został wyznaczony, oraz załogom statków powietrznych lub skoczkom spadochronowym uczestniczącym w pokazie lotniczym.

2. Dyrektor pokazu lotniczego lub osoby przez niego upoważnione mogą wydawać polecenia załogom statków powietrznych lub skoczkom spadochronowym uczestniczącym w pokazie lotniczym.

¹⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 6 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

§ 22. Za gotowość statku powietrznego do wykonania lotu w trakcie trwania pokazu lotniczego jest odpowiedzialny dowódca statku powietrznego.

§ 23. 1. Pilot, dowódca załogi statku powietrznego oraz dowódca zespołu przekazują dyrektorowi pokazu lotniczego kartę uczestnika pokazu lotniczego.

2. Karta uczestnika pokazu lotniczego, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko pilota, członków załogi statku powietrznego, grupy lub formacji biorących udział w pokazie lotniczym;
- 2)¹⁹⁾ numer uprawnienia lotniczego, o którym mowa w § 7 ust. 2 pkt 6 lit. b, wraz z datą jego ważności oraz orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest wymagane;
- 3) określenie typu statku powietrznego;
- 4) określenie czasu trwania pokazu lotniczego;
- 5) opis poszczególnych elementów pokazu lotniczego z określeniem prędkości i wysokości bezwzględnej w poszczególnych fazach lotu.

3. Dyrektor pokazu lotniczego akceptuje kartę uczestnika pokazu lotniczego.

4. Przed akceptacją karty uczestnika pokazu lotniczego dyrektor pokazu lotniczego, mając na uwadze bezpieczeństwo publiczności uczestniczącej w pokazie lotniczym, może wprowadzić w karcie uczestnika pokazu lotniczego, w porozumieniu z osobą przekazującą mu tę kartę, ograniczenia co do ilości i sposobu wykonywania poszczególnych elementów pokazu lotniczego, o których mowa w ust. 2 pkt 5.

§ 24. Uczestnik pokazu lotniczego wykonujący loty na cywilnym statku powietrznym przedstawia na żądanie dyrektora pokazu lotniczego ważną umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

§ 25. Dyrektor pokazu lotniczego, w ramach którego odbywać się będą skoki spadochronowe:

- 1) informuje pilotów uczestniczących w pokazie lotniczym oraz personel biorący udział w zabezpieczeniu pokazu lotniczego o czasie, planowanym miejscu lądowania oraz o innych istotnych dla bezpieczeństwa elementach;
- 2) ustala miejsce przewidywanego lądowania znajdujące się w odległości nie mniejszej niż 50 m od granicy strefy dla publiczności na terenie pokazu lotniczego.

§ 26. 1. Dyrektor pokazu lotniczego przeprowadza odprawę przed lotami w każdym dniu pokazu lotniczego.

2. W odprawie, o której mowa w ust. 1, uczestniczą:

- 1) kierownik programu pokazu lotniczego i kierownik lotów;
- 2) dowódcy załóg statków powietrznych lub dowódcy zespołów albo osoby przez nich wyznaczone, pod warunkiem że są członkami zespołu;
- 3) kierownik skoków oraz skoczek spadochronowy wyrzucający, jeżeli pokaz lotniczy obejmuje skoki spadochronowe;
- 4) osoby zabezpieczające pokaz lotniczy wyznaczone przez dyrektora pokazu lotniczego.

3. Podczas pokazu lotniczego połączonego ze startem oraz lądowaniem uczestników pokazu lotniczego na dwóch lub więcej lotniskach innych niż lotnisko pokazu lotniczego dyrektor pokazu lotniczego przeprowadza odprawę przed lotami:

- 1) osobiście albo
- 2) z wykorzystaniem dostępnych środków łączności, albo
- 3) za pośrednictwem osoby upoważnionej, na lotnisku startu statków powietrznych innym niż lotnisko, na którym odbywają się pokazy lotnicze.

4. Dyrektor pokazu lotniczego lub osoby przez niego upoważnione podczas odprawy, o której mowa w ust. 1, przekazują jej uczestnikom informacje dotyczące:

- 1) kierownika programu pokazu lotniczego oraz kierownika lotów;
- 2) kierownika skoków, jeżeli został wyznaczony;
- 3) miejsca i czasu trwania pokazu lotniczego;

---

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 7 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

- 4) planowanego programu pokazu lotniczego;
- 5) strefy dla publiczności;
- 6) miejsca postoju statków powietrznych biorących udział w pokazie lotniczym lub wystawie statycznej sprzętu lotniczego;
- 7) linii pokazu lotniczego;
- 8) strefy pokazu lotniczego;
- 9) przeszkód lotniczych, o których mowa w art. 87 ust. 2 ustawy, zlokalizowanych w strefie pokazu lotniczego;
- 10) stref wyczekiwania;
- 11) warunków, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 4;
- 12) częstotliwości radiowych, na których będzie prowadzona korespondencja radiowa, oraz kodów transpondera;
- 13) minimalnych warunków atmosferycznych;
- 14) procedur ruchu lotniczego i lokalnych ograniczeń w ruchu lotniczym;
- 15) ograniczeń w wykonywaniu lotów podczas pokazu lotniczego wynikających ze względów ochrony środowiska, w szczególności ochrony przed hałasem;
- 16) procedur udzielania pomocy w przypadku zaistnienia incydentu lub wypadku lotniczego;
- 17) procedur obsługi naziemnej, w tym parkowania i uzupełniania paliwa statków powietrznych;
- 18) organizatora pokazu lotniczego, obejmujące jego imię i nazwisko lub nazwę oraz numery telefonów kontaktowych i numery faksów;
- 19) postępowania w sytuacjach awaryjnych w locie;
- 20) aktualnych warunków atmosferycznych i prognozy pogody na czas trwania pokazu lotniczego.

5. Osoby, o których mowa w ust. 2 pkt 1–3, potwierdzają podpisem swoją obecność na odprawie oraz zobowiązanie do przestrzegania warunków wykonywania lotów podczas pokazu lotniczego.

6. Podpis w imieniu osoby nieuczestniczącej osobiście w odprawie w sytuacji, o której mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, składa dyrektor pokazu lotniczego lub osoba przez niego upoważniona.

§ 27. 1. W przypadku zaistnienia zdarzenia lotniczego podczas pokazów lotniczych dyrektor pokazu lotniczego niezwłocznie zgłasza jego zaistnienie Państwowej Komisji Badania Wypadków Lotniczych.

2. W przypadku powzięcia informacji o możliwości zaistnienia zdarzenia lotniczego będącego skutkiem zdarzenia o charakterze terrorystycznym, zagrażającego infrastrukturze krytycznej, życiu lub zdrowiu ludzi, mieniu w znacznych rozmiarach, dziedzictwu narodowemu lub środowisku, dyrektor pokazu lotniczego niezwłocznie powiadamia o tym Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

§ 28. Zabrania się wykonywania lotów przez statki powietrzne nad strefą dla publiczności, wystawą statyczną sprzętu lotniczego oraz parkingami samochodowymi, z wyłączeniem:

- 1) statków powietrznych przewożących skoczków spadochronowych, będących na kursie zrzutu na wysokości nad terenem nie mniejszej niż 500 m (1500 ft);
- 2) statków powietrznych wykonujących przelot;
- 3) balonów załogowych wykonujących loty na minimalnych wysokościach i zgodnie z warunkami lotu nad publicznością, określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 29. Starty i lądowania statków powietrznych nieuczestniczących w pokazie lotniczym odbywają się w strefie pokazu lotniczego za zgodą dyrektora pokazu lotniczego.

§ 30.²⁰⁾ 1. Loty lub skoki spadochronowe podczas pokazu lotniczego mogą wykonywać wyłącznie:

- 1) piloci samolotów, śmigłowców, wiatrakowców, ultralekkich statków powietrznych, motoszybowców i szybowców posiadający nalot co najmniej 100 godzin w charakterze dowódcy, w tym nalot co najmniej 10 godzin w charakterze dowódcy statku powietrznego, na którym wykonują lot podczas pokazu lotniczego,

²⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

- 2) piloci lotni, motolotni, parolotni i paraplanów posiadający nalot co najmniej 25 godzin w charakterze dowódcy, w tym nalot co najmniej 5 godzin w charakterze dowódcy statku powietrznego, na którym wykonują lot podczas pokazu lotniczego,
- 3) piloci balonów posiadający nalot co najmniej 25 godzin w charakterze dowódcy balonu gazowego lub balonu na ogrzane powietrze, w tym nalot co najmniej 5 godzin w charakterze dowódcy statku powietrznego, na którym wykonują lot podczas pokazu lotniczego,
- 4) skoczkowie spadochronowi, którzy wykonali minimum 200 skoków, w tym co najmniej 5 skoków na spadochronie, na którym wykonują skok podczas pokazu lotniczego

– o ile zostali dopuszczeni do ich wykonywania przez dyrektora pokazu lotniczego.

2. Loty akrobacyjne podczas pokazu lotniczego mogą wykonywać wyłącznie:

- 1) piloci cywilnych statków powietrznych, którzy w okresie ostatnich 90 dni wykonali co najmniej 6 lotów akrobacyjnych oraz posiadają:
  - a) licencję oraz dokument, z którego wynika uprawnienie do wykonywania lotów akrobacyjnych,
  - b) świadectwo kwalifikacji oraz wpis do osobistej dokumentacji praktyki lotniczej potwierdzający odbycie szkolenia lotniczego specjalistycznego albo
  - c) dokument równoważny licencji lub świadectwu kwalifikacji wydany przez właściwy organ państwa obcego oraz dokument potwierdzający kwalifikacje w zakresie lotów akrobacyjnych wydany przez ten organ,
- 2) piloci państwowych statków powietrznych posiadający kopię dokumentu potwierdzającego kwalifikacje lub uprawnienia w lotnictwie państwowym,
- 3) piloci państwowych statków powietrznych z państw obcych posiadający uprawnienie w zakresie wykonywania lotów akrobacyjnych wydane przez właściwy organ państwa obcego

– o ile zostali dopuszczeni do ich wykonywania przez dyrektora pokazu lotniczego.

§ 31. 1. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza linie pokazu lotniczego z uwzględnieniem rodzajów statków powietrznych i rodzajów lotów wykonywanych w ramach pokazu lotniczego.

2. Minimalną odległość linii pokazu lotniczego od strefy dla publiczności określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

3. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego w formie przelotu statków powietrznych linii pokazu lotniczego nie wyznacza się.

§ 32. Zabrania się przekraczania przez statki powietrzne biorące udział w pokazie lotniczym linii pokazu lotniczego w kierunku granicy strefy dla publiczności.

§ 33. 1. Na lotniskach wyposażonych w sztucznie utwardzone drogi startowe linię pokazu lotniczego wyznacza się równoległe do krawędzi jednej z tych dróg.

2. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza linie pokazu lotniczego na lotniskach, lądowiskach lub terenach, na których linia pokazu lotniczego nie jest wyznaczona przez jedną z krawędzi sztucznie utwardzonej drogi startowej, w sposób widoczny dla załóg statków powietrznych uczestniczących w pokazie lotniczym.

3. Jeżeli loty są wykonywane nad powierzchnią wody, linie pokazu lotniczego są wyznaczane za pomocą dobrze widocznych boi lub łodzi.

4. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza centralny punkt pokazu lotniczego w taki sposób, aby był on widoczny dla załóg statków powietrznych, jeżeli punkt ten nie jest wyznaczony przez charakterystyczny obiekt terenowy.

§ 34. Minimalne odległości między osią drogi startowej a granicą strefy dla publiczności przy starcie i lądowaniu podczas pokazu lotniczego określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 35. 1. Statki powietrzne biorące udział w pokazie lotniczym rozmieszcza się na płaszczyznach niedostępnych dla publiczności, oddzielonych od płaszczyzn przeznaczonych do ekspozycji oraz dla statków powietrznych niebiorących udziału w pokazie.

2. Statek powietrzny uczestniczący w wystawie statycznej sprzętu lotniczego dopuszcza się do udziału w pokazie lotniczym po przeholowaniu na płaszczyznę manewrową niedostępną dla publiczności przed uruchomieniem zespołu napędowego.

3. Podczas holowania statku powietrznego po ziemi organizator pokazu lotniczego zapewnia bezpieczeństwo publiczności z uwzględnieniem separacji, o której mowa w ust. 6.

4. Zabrania się manewrowania statkiem powietrznym z użyciem własnego zespołu napędowego, jeżeli statek powietrzny uczestniczy w wystawie statycznej sprzętu lotniczego.

5. Płaszczyznę przygotowania statku powietrznego chroni się w sposób uniemożliwiający wtargnięcie osób nieupoważnionych.

6. Strefę dla publiczności oraz parking samochodowy lokalizuje się w odległości od dróg kołowania zapewniającej separację nie mniejszą niż 10 m od najbliższej części kołującego statku powietrznego.

7. Odległość, o której mowa w ust. 6, zwiększa się co najmniej do 15 m w przypadku udziału w pokazie lotniczym samolotów odrzutowych lub ciężkich śmigłowców.

8. Organizator pokazu lotniczego zapewnia, aby osoby nieupoważnione nie zbliżały się do wyznaczonego miejsca tankowania paliwa lub uzupełniania gazów i płynów technicznych statków powietrznych na odległość mniejszą niż 25 m.

§ 36.²¹⁾ 1. W przypadku lotów innych niż akrobacyjne wysokość lotu nad terenem podczas pokazu lotniczego, z zastrzeżeniem ust. 3, nie może być mniejsza niż:

- 1) 50 m (150 ft) – podczas lotów kategorii III statków powietrznych i śmigłowców ze stałą prędkością, przechyleniem do 30° i kątem wznoszenia do 45°;
- 2) 100 m (300 ft) – podczas lotów kategorii I statków powietrznych i kategorii II statków powietrznych ze stałą prędkością, przechyleniem do 30° i kątem wznoszenia do 45°;
- 3) 30 m (100 ft) – podczas lotów motolotni lub parapanu.

2. Nie ustala się minimalnej wysokości lotu w przypadku:

- 1) statków powietrznych o masie własnej nieprzekraczającej 70 kg;
- 2) śmigłowców wykonujących podczas pokazu lotniczego lot w zawisie lub lot w zawisie wraz z manewrowaniem, z prędkością nieprzekraczającą 40 km/h (20 kt).

3. Loty polegające na imitacji:

- 1) działań ratowniczych,
- 2) zadań agrolotniczych,
- 3) działań taktycznych,
- 4) gaszenia pożaru,
- 5) lądowania w przypadku lotu nad drogą startową,
- 6) zawodów lotniczych

– wykonuje się wyłącznie w ramach pokazu lotniczego, o którym mowa w art. 123 ust. 1b ustawy. Loty te mogą być wykonywane poniżej minimalnych wysokości, o których mowa w ust. 1, jeżeli zostało to ujęte w programie pokazu lotniczego, na którego przeprowadzenie Prezes Urzędu wyraził zgodę, w trybie art. 123 ust. 1b ustawy, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych lotów oraz uprawnień i doświadczenia pilotów.

4. Loty akrobacyjne wykonywane między ustawionymi obiektami oraz loty, o których mowa w ust. 3 pkt 6, wykonuje się po przeprowadzeniu lotu treningowego w strefie pokazu lotniczego.

5. Kierownik lotów informuje personel lotniczy uczestniczący w pokazie lotniczym o ustalonych minimalnych wysokościach lotów.

6. Podczas pokazu lotniczego skoków spadochronowych kontrolę prawidłowości otwarcia spadochronu przeprowadza się na wysokości nie mniejszej niż 700 m (2000 ft).

7. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego w formie przelotu statków powietrznych wysokość względna lotu nie może być mniejsza niż 150 m (500 ft) nad najwyższą przeszkodą znajdującą się w promieniu 200 m od statku powietrznego.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

§ 37.²²⁾ Dyrektor pokazu lotniczego może zezwolić uczestnikom pokazu lotniczego na wykonanie lotu treningowego w wyznaczonej strefie pokazu lotniczego przed rozpoczęciem pokazu lotniczego, jeżeli taki lot został ujęty w programie pokazu lotniczego, o którym mowa w § 7 ust. 2.

§ 38. Podczas lotu odbywającego się w ramach pokazu lotniczego na pokładzie statku powietrznego może przebywać wyłącznie załoga statku powietrznego w składzie zapewniającym bezpieczne wykonanie pokazu lotniczego.

§ 39. 1. Statek powietrzny uczestniczący w pokazie lotniczym może wykonywać lot nad osiedlem lub innym skupiskiem ludności przyległym do strefy pokazu lotniczego, w przypadku gdy:

- 1) nie wykonuje figur akrobacyjnych;
- 2) minimalna wysokość nad terenem jest nie mniejsza niż 300 m (1000 ft) nad najwyższą przeszkodą znajdującą się w promieniu 600 m od statku powietrznego.

2.²³⁾ W przypadku wlotu do strefy pokazu lotniczego z obszaru, w którym znajdują się osiedla lub inne skupiska ludności, statek powietrzny może wykonać zniżanie w celu wykonania lotu na stałej wysokości w strefie pokazu lotniczego do wysokości względnej nie mniejszej niż 150 m (500 ft), jednak kąt zniżania nie może być większy niż przewidziany w normalnym podejściu do lądowania dla danego typu statku powietrznego.

3. W przypadku opuszczania strefy pokazu lotniczego w kierunku obszaru, w którym znajdują się osiedla lub inne skupiska ludności, statek powietrzny rozpoczyna wznoszenie zgodnie z ograniczeniami eksploatacyjnymi, tak aby w momencie wlotu nad ten obszar uzyskał wysokość, o której mowa w ust. 1 pkt 2.

§ 40. Zabrania się wykonywania podczas pokazu lotniczego figur akrobacyjnych, których kierunek wyprowadzenia jest skierowany w stronę strefy dla publiczności, a odległość zakończenia figury jest mniejsza niż:

- 1) 450 m w przypadku:
  - a) kategorii I statków powietrznych,
  - b) kategorii II statków powietrznych,
  - c) kategorii III statków powietrznych;
- 2) 150 m w przypadku szybowców, motolotni i parapanu;
- 3) 100 m w przypadku lotni i statków powietrznych o masie własnej łącznie z paliwem nieprzekraczającej 70 kg.

§ 41. Minimalna odległość zakończenia figury akrobacyjnej pionowej w przypadku, gdy tory lotów statków powietrznych w locie zespołowym przecinają się na kursach przeciwnych i są wykonywane równoległe do linii pokazu lotniczego, nie może być mniejsza niż 300 m (1000 ft).

§ 42. Zabrania się wykonywania lotów, których kierunek wypadkowej siły inercji statku powietrznego jest zwrócony do strefy dla publiczności, z wyjątkiem lotów, które spełniają jeden z następujących warunków:

- 1) oś podłużna statku powietrznego podczas wykonywania manewrów lub figur w postaci ranwersu, korkociągu płaskiego, korkociągu płaskiego odwróconego, ślizgu na ogonie, beczki momentowej lub lomcovaka chwilowo jest skierowana w stronę strefy dla publiczności;
- 2) pojedynczy statek powietrzny wykonuje wiraże o 360° wzdłuż linii pokazu lotniczego na wysokości nie większej niż:
  - a) w przypadku kategorii III statków powietrznych – 75 m (250 ft) nad poziomem terenu,
  - b) w przypadku kategorii II statków powietrznych – 100 m (300 ft) nad poziomem terenu,
  - c) w przypadku kategorii I statków powietrznych – 130 m (400 ft) nad poziomem terenu;
- 3) zostały zaakceptowane przez kierownika programu pokazu lotniczego;
- 4) są wykonywane w formacji statków powietrznych, zawierają jedną lub więcej figur akrobacji lotniczych w postaci beczki i zostały zaakceptowane przez kierownika programu pokazu lotniczego.

§ 43. 1. Przy ustalaniu minimalnych warunków atmosferycznych, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 7, organizator pokazu lotniczego uwzględnia charakterystyki operacyjne statków powietrznych mających uczestniczyć w pokazie oraz ograniczenia wynikające z uprawnień lotniczych, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 6 lit. b.

²²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 11 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

2. Minimalne warunki atmosferyczne dla statków powietrznych biorących udział w pokazie lotniczym określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

3. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego w formie przelotu statków powietrznych minimalne warunki atmosferyczne określone w programie pokazu lotniczego nie mogą być mniejsze niż:

- 1) pułap chmur – 450 m (1500 ft);
- 2) widzialność przy ziemi – 5 km.

§ 44. Dyrektor pokazu lotniczego podczas organizacji i prowadzenia pokazu lotniczego nad obszarami wodnymi uwzględnia zjawiska atmosferyczne mające wpływ na widoczność horyzontu naturalnego.

§ 45. 1. Okres pełnienia czynności lotniczych w czasie trwania pokazu lotniczego przez załogi statków powietrznych uczestniczące w pokazie nie może być dłuższy niż 5 godzin.

2. Blokowy czas lotu pokazowego nie może być dłuższy niż jedna godzina.

3. Przerwa między poszczególnymi blokami czasu lotu pokazowego nie może być krótsza niż 30 minut.

4. Przerwa, o której mowa w ust. 3, może być skrócona do 15 minut w przypadku, gdy ostatni blok czasu lotu pokazowego wyniósł mniej niż 20 minut.

5. Okres pełnienia czynności lotniczych w czasie trwania pokazów lotniczych obejmuje czas, w którym załoga statku powietrznego przebywa na pokładzie statku powietrznego, rozpoczynający się w chwili, gdy załoga statku powietrznego zgłosi gotowość do wykonania lotu, a kończący się wraz z zakończeniem ostatniego lotu podczas pokazu lotniczego tej załogi.

6. Blokowy czas lotu pokazowego obejmuje czas między rozpoczęciem kołowania statku powietrznego z miejsca postoju w celu wykonania lotu do czasu zatrzymania na wyznaczonym miejscu postoju i zatrzymania wszystkich silników lub śmigieł.

7. Przepisów ust. 1–6 nie stosuje się do załóg statków powietrznych lotnictwa państwowego.

§ 46. Organizator pokazu lotniczego przeprowadzanego na terenach będących w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez nich nadzorowanych, zapewnia Prezesowi Urzędu prowadzącemu kontrolę pokazu lotniczego dostęp do obszarów oraz elementów infrastruktury związanych z pokazem lotniczym.

§ 46a.²⁴⁾ 1. Podczas pokazów lotniczych loty mogą wykonywać modele latające oraz bezzałogowe statki powietrzne o maksymalnej masie startowej (MTOM) nie większej niż 25 kg, wyłącznie w operacjach w zasięgu wzroku, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 2 i 4 ustawy.

2. Minimalną odległość linii pokazu lotniczego od strefy dla publiczności dla modeli latających oraz bezzałogowych statków powietrznych określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 47. Do wniosków o wyrażenie zgody na wykonywanie lotów akrobacyjnych na wysokości mniejszej niż 300 m nad poziomem terenu, złożonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, nie stosuje się przepisu § 5 ust. 4 w zakresie terminu złożenia wniosku.

§ 48. Rozporządzenie wchodzi w życie w dniu następującym po dniu ogłoszenia²⁵⁾ ²⁶⁾.

²⁴⁾ Dodany przez § 1 pkt 12 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

²⁵⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 17 maja 2013 r.

²⁶⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie wyjątków od zakazu wykonywania lotów próbnych i akrobacyjnych nad osiedlami i innymi skupiskami ludności (Dz. U. Nr 230, poz. 2304), które zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 30 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 170, poz. 1015) utraciło moc z dniem 19 marca 2013 r.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 16 maja 2013 r.

Załącznik nr 1

MINIMALNE WYSOKOŚCI I WARUNKI LOTU NAD PUBLICZNOŚCIĄ BALONÓW ZAŁOGOWYCH

Rodzaj pokazu lotniczego	Minimalna wysokość i warunki lotu nad publicznością
Start do lotu wolnego z obszaru pokazu lotniczego	25 m (75 ft) podczas lotu wznoszącego
Lądowanie na obszarze pokazu lotniczego w locie wolnym	100 m (300 ft) w locie poziomym

Załącznik nr 2²⁷⁾

MINIMALNE ODLEGŁOŚCI LINII POKAZU LOTNICZEGO OD STREFY DLA PUBLICZNOŚCI

Minimalna odległość linii pokazu lotniczego od strefy dla publiczności*	Kategoria lub typ statku powietrznego	Element pokazu lotniczego
230 m	kategoria I statków powietrznych kategoria II statków powietrznych oraz śmigłowce	lot akrobacyjny
150 m	kategoria III statków powietrznych wiatrakowce	lot akrobacyjny
150 m	ultralekkie statki powietrzne, szybowce, lotnie, motolotnie, paraplany	lot akrobacyjny
150 m	śmigłowce	manewrowanie z uwzględnieniem wpływu ziemi
230 m	kategoria I statków powietrznych	prezentacja w locie
150 m	kategoria II statków powietrznych lub kategoria III statków powietrznych	prezentacja w locie
100 m	ultralekkie statki powietrzne, szybowce, lotnie, motolotnie, paraplany	prezentacja w locie
50 m	dla statków powietrznych o masie własnej łącznie z paliwem nieprzekraczających 70 kg	manewrowanie przy ziemi
50 m	spadochrony	skok

* W przypadku wykonywania lotów grupowych odległość określona w pierwszej kolumnie dotyczy statku powietrznego znajdującego się najbliżej publiczności.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 13 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

Załącznik nr 3**MINIMALNE ODLEGŁOŚCI MIĘDZY OSIĄ DROGI STARTOWEJ A GRANICĄ STREFY DLA PUBLICZNOŚCI
PRZY STARCIE I LĄDOWANIU PODCZAS POKAZU LOTNICZEGO**

Minimalna odległość między osią drogi startowej a granicą strefy dla publiczności przy starcie i lądowaniu	Rodzaj statku powietrznego
50 m	statki powietrzne o masie własnej łącznie z paliwem nieprzekraczającej 70 kg
75 m	statki powietrzne osiągające prędkość do startu i lądowania nie większą niż 110 km/h (60 kt)
75 m	szybowce, motolotnie, paraplany
75 m	śmigłowce start z zawisu wraz z manewrowaniem z uwzględnieniem wpływu ziemi
100 m	paralotnie, lotnie startujące za pomocą wyciągarki
200 m	szybowce startujące za pomocą wyciągarki
100 m	statki powietrzne osiągające prędkość do startu i lądowania od 110 km/h (60 kt) do 185 km/h (100 kt) oraz wiatrakowce
100 m	statki powietrzne o masie całkowitej do 22 500 kg
150 m	statki powietrzne osiągające prędkość do startu i lądowania większą niż 185 km/h (100 kt) lub o masie całkowitej większej niż 22 500 kg

Załącznik nr 4²⁸⁾

MINIMALNE WARUNKI ATMOSFERYCZNE DLA STATKÓW POWIETRZNYCH BIORĄCYCH UDZIAŁ
W POKAZIE LOTNICZYM

Rodzaj statku powietrznego	Rodzaj wykonywanego lotu		Minimalne warunki atmosferyczne	
			podstawa chmur (zachmurzenie $\geq 4/8$)	widzialność
			(m)	(km)
Statki powietrzne o masie własnej łącznie z paliwem nieprzekraczające 70 kg, lotnie, motolotnie, paraplany	loty podczas pokazu lotniczego	pojedyncze statki	150	2,0
		formacje	200	3,0
Śmigłowce, wiatrakowce i inne statki powietrzne o prędkości przeciągnięcia poniżej 95 km/h (50 kt)	loty podczas pokazu lotniczego z wyłączeniem lotów akrobacyjnych wykonywanych w pionie	pojedyncze statki	200	3,0
		formacje	200	3,0
	loty akrobacyjne wykonywane w pionie	pojedyncze statki	300	3,0
		formacje	400	5,0
Inne statki powietrzne	loty podczas pokazu lotniczego z wyłączeniem lotów akrobacyjnych wykonywanych w pionie	pojedyncze statki	300	3,0
		formacje	300	5,0
	loty akrobacyjne wykonywane w pionie	pojedyncze statki	500	5,0
		formacje tłokowe i turbośmigłowe	500	5,0
		formacje odrzutowe	1000	8,0

Uwaga: Minimalne warunki atmosferyczne dla statków powietrznych biorących udział w pokazie lotniczym mogą być podwyższone dla poszczególnych statków powietrznych, w zależności od ich charakterystyk, w szczególności ich osiągnięć lotniczo-technicznych zawartych w instrukcjach eksploatacji tych statków powietrznych.

²⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 14 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.

Załącznik nr 5²⁹⁾**MINIMALNA ODLEGŁOŚĆ LINII POKAZU LOTNICZEGO OD STREFY DLA PUBLICZNOŚCI
DLA MODELI LATAJĄCYCH ORAZ BEZZAŁOGOWYCH STATKÓW POWIETRZNYCH**

Typ modelu lub bezzałogowego statku powietrznego	Masa (MTOM)	Odległość od publiczności
z napędem tłokowym lub elektrycznym	do 7 kg	30 m
z napędem tłokowym lub elektrycznym	powyżej 7 kg	50 m
z napędem odrzutowym	każda	75 m
posiadające wirnik lub wirniki nośne	każda	50 m

²⁹⁾ Dodany przez § 1 pkt 15 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 3.